

DELA VSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana VII, Zadržni dom — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 39.

Sreda, 17. maja 1933.

Leto VIII.

Razorožitvena konferenca.

Nemčija se hoče oborožiti. — Vele-sile bodo njeno namero preprečile z diktatom.

Angleški minister Simon je rekel v lordski zbornici, pozneje pa še časnikarjem, da je stališče angleške vlade, da se razorožitev mora izvesti. Kdor bi se razorožitvi uprl, mora računati z odporom vsega sveta.

Zanimivo pa je, kako so glasovale države na pripravljani seji razorožitvenega odbora. Kakor vemo, stoji Nemčija na stališču, da se enako oboroži kakor so oborožene druge države. Zato je proglasila že razne vojaške formacije za svoje organe, tako, da šteje njena vojska dejansko okoli milijon oboroženih mož.

V Ženevi so se posvetovali o tem umetnem militariziranju Nemčije ter označili to postopanje za kršitev mirovnih pogodb.

Ko se je glasovalo o tem, ali se sme Nemčija na tak način oboroževati ali ne, sta glasovali Nemčija in Madžarska za to, da se sme. Proti temu so glasovale Francija, Anglija, Belgija, Poljska, Čehoslovaška, Jugoslavija, Rumunija, Portugalska in Holandija.

Glasovanja so se vzdržale: Zedinjene države, Italija, Finska, Švedska, Španija, Turčija, Japonska in Avstrija.

Tu je šlo za načelno vprašanje, ki v bistvu sicer ni tako silno važno. Iz glasovanja pa je razvidno, da so pritrdile načelu one države, ki se boje nemškega imperializma, dočim so druge hotele ostati nevtralne.

Nemčija sklicuje te dni svoj državni zbor, v katerem bo Hitler zopet imel »pomirjevalen« govor za inozemstvo, ki mu bo obenem služil za nacionalistično propagando.

Vsi ti dogodki pa kažejo, da je razorožitveno vprašanje še vedno v kritičnem stanju. Razorožitvena konferenca bi imela zadovoljiv uspeh le s sporazumnim sklepom držav, kakor pa vse kaže, pride kvečjemu do diktata nekaterih vellesil, če bo razorožitvena konferenca hotela imeti uspeh. Seveda uspeh ne bo idealen, kakor si ga žele pri-jatelji miru.

Angleži ne marajo hitlerjevskega čaščenja njihovega neznanega vojaka. Predsednik nemškega zunanje-političnega urada, nacionalni socialist Rosen-berg, je bil te dni v Londonu, da bi pridobil angleške vladne kroge v prid Nemčiji. Bil pa je povsod zelo hladno sprejet, zato se je pred določenim časom zopet vrnil v Nemčijo. Da bi napravil v angleški javnosti bolj ugoden vtis, je ob tej priliki tudi položil v imenu nemške vlade venec na grob neznanega junaka v Londonu. Komaj pa se je odstranil, je pristopil k spomeniku predsednik zveze angleških frontnih bojnikov in je z odobravanjem občinstva nemški venec zopet odstranil z groba. Drugi dan so našli na grobu neznanega junaka šop belih lilij, na njem pa karto z ostrimi izpadi proti Nemčiji. Podpisan je bil neki bivši ameriški stotnik, član zveze ameriških frontnih bojnikov. Karto so odstranili, lilije pa pustili na grobu. Angleži in Američani toraj niti ne marajo, da bi fašistični Nemci častili njihove junake.

Iz zaslužnjene delavske Nemčije

Predsedstvo soc. dem. stranke v Bremenu v zaporu.

V petek je policija v Bremenu aretirala vodstvo soc. dem. stranke. Med njimi so bivši senator Kaisen, Ethe, Mester in Böhm. Vodstvo je izdalo letak, v katerem pravi: »Vemo, da nastane s časom zopet nova organizacija, ki bo vodila boj izkoriščanih, zatiranih in brezpravnih.« Proti članom se bo kazensko postopalo. — Tak je torej povod za preganjanje!

Da, nastane kljub temu nova organizacija!

Preiskava pri Seve-rlingu.

V Bielefeldu je policija s fašisti napravila hišno preiskavo pri bivšem pruskem notranjem ministru s. Seve-rlingu. Zaplenili so mu razne dokumente, spise in nekaj denarja.

Češki narodni socialisti — proti anti-marksizmom.

Zato pa naši nacija, ki se sicer ponujajo Čehom vpijejo s Hitlerjem vred proti marksizmu.

Češki narodni socialisti so nasprotniki pobijanja marksizma. Njihov glavni tajnik poslanec Karl Moydri je v tem oziru objavil v listu »Sobota« članek, v katerem je značilen posebnost ta-le odstavek:

»Kdor je osebno proučil, kako ogromen material obseza Marksovo delo in koliko let življenja bi bilo treba posvetiti, da spozna temeljne nauke tega misleca, ta bo oprezen v svojih govorniških in časnikarskih manifestacijah. Marksizem živi kot politično gibanje v raznovrstnih pojmovanjih. Tako v načelni kritiki posameznih osnovnih načel kakor kritika, ki teh ne priznava, je predvsem važ-

no, da se pazi na to, kdo se bori proti marksizmu in kakšno vsebino imajo njegove parole. To, kar Hitler danes imenuje borbo proti marksizmu, to je borba proti napredku sploh, proti neodvisnosti znanstvenega raziskavanja, proti svobodni umetniški kulturi in proti svobodi koalicije. Že ta dejstva nas opominjajo, da pri zavračanju Marksovih naziranj ne pridemo v nevarno sosesčino Hitlerja in njegovih ubogih posnemalcev pri nas, ki nimajo niti toliko značaja in poguma, da bi odkrito priznali svojo barvo, marveč nam hočejo vse le zahrbtno vtihotapiti.«

Sovjetske pogodbe z Nemčijo in Italijo ...

Dunajska »Arbeiter-Zeitung« poroča dne 7. maja t. l.:

Moskva, 6. maja. (Telegrafska agentura Sovjetske agenture). »Izvestija« pišejo: Javno mišljenje Sovjetske unije nedvomno odobrava obnovo berlinske pogodbe, ker neglede na svoje stališče napram fašizmu, narodne množice Sovjetske unije hočejo živeti v miru z Nemčijo, ker je ugodno razvijanje nemško-sojetskih odnosov v interesu obeh strank. Sovjetska politika se napram Nemčiji, kakor tudi napram drugim državam, ni niti trenutek oddaljila s poti miru.

Rim, 6. januarja. (Stephani). Ministrski predsednik Mussolini in sovjetski trgovinski predstavnik v Italiji Sevenzov, sta podpisala danes dva sporazuma. Eden se tiče carinskih uredb, drugi pa trgovinskega prometa med Italijo in Sovjetsko unijo.

Berlin, 6. maja. (T. K.). »Vossische Zeitung« vidi v podaljšanju nemško-ruske pogodbe nov težak udarec nemškemu komunizmu, ki ne morejo več računati na nobeno zunanjo pomoč.

To so dejstva, ki kažejo, da Rusija skrbi le za svoj gospodarski razvoj.

Politični umor v Bolgariji.

Voditelj komunistov ustreljen.

Dne 12. t. m. dopoldne je bil s petimi revolverskimi streli ustreljen v

Splošna stavka v Danzingu.

Vsi obrati počivajo. — Apel na Društvo narodov?

V petek zvečer se je pripeljala na treh tovornih avtomobilih fašistična varnostna policija pred strokovni dom v Danzingu ter je snela socialistično zastavo in obesila fašistično. Delavstvo je nato v soboto zjutraj pričelo s splošno stavko v vseh pristaniških, tovarniških, železniških in ladjedelniških podjetjih. Delavci so priredili pred komisarjatom demonstracije ter končno dosegli, da je bila fašistična zastava odstranjena z delavskega doma. V izprevodu so nosili napis: »Društvo narodov, čuvaj našo ustavo!«

Policija je več delavskih voditeljev zaprla.

Proč s polovičarstvom.

Novo družbo in nove razmere v njej more ustvarjati in ustvariti le načelno čisto delovanje, ker gre predvsem za to da novi rodovi presoajo svojo nalogo z drugačnega vidika kakor današnja družba, ki sloni na principu nadvrednosti. V današnji družbi velja načelo, da mora delo prinašati velike dobičke, ki jih spravlja lastnik podjetja ali zemlje na kup, vsi drugi, četudi puste vse svoje sile življenja v delu, pa ostanejo brez kruha, brez strehe, če ni dela, ki bi nosilo — dobiček. To naziranje danes velja. In ne le podjetniki, tudi delavci in nameščenci so tega naziranja. Le vprašajte kogarkoli, pa bo rekel: ne nese, prvi sem jaz, pogovorimo se s podjetnikom, da pove, če je mogoče to ali ono. V tem pravcu se giblje vse javno, žal tudi naše mnenje, namesto, da bi si energično postavili tezo, da je človeška družba celota ter da se mora tako urediti oziroma preurediti, da bo deležna sadov dela in obstoječih obrin vsa družba. To naziranje in ono sta si v diamentralnem nasprotju. In dokler se to nasprotno naziranje ne eliminira iz človeške družbe, mora obstojati borba za užitek sadov dela.

Naše stremljenje mora biti, ne le v teoriji, ampak tudi v praksi, po skupnosti, ki jo zagovarja socializem. Čim novo naziranje o človeški enakovrednosti zmagaja, nastanejo boljše, dobre razmere v demokraciji in socializmu.

Značilna miselnost.

Slovenci v Nemčiji navdušeni za Hitlerja?

Na drugem mestu objavljamo mišljenje čeških narodnih socialistov o Hitlerjevi politiki v Nemčiji. Povedal je to mnenje generalni tajnik stranke poslanec Moydri. Nasprotno pa čitamo v slovenskem liberalnem in klerikalnem časopisu o slavošpevih Hitlerju vestfalskih Slovencev, ki so se udeležili petindvajsetletnice narodnih socialistov v Ljubljani. »Slovenski Narod« z dne 12. t. m. poroča med drugim o sodbi vestfalskih Slovencev glede »osrečevalca« Hitlerja naslednje:

»Pravo senzacijo pa med nami vzbuja največja in navdušena hvala Hitlerju. Vsi naši nacionalno orijentirani rojaki so najbolj navdušeni Hitlerjevi čestitki in zatrjujejo, da Jugoslovenci in tudi drugi priseljenici uživajo sedaj mnogo več pravice, zaščite in pravne sigurnosti, kakor pod katerimkoli prejšnjim nemškim režimom. Hitlerjev režim ne izganja več naših ljudi, pač je pa v podjetjih po njegovi zaslugi zavladal popolnoma drug duh, da je bilo sprejeto mnogo naših ljudi nazaj na delo, ki so jih izrinili pod prejšnjim režimom. Nemške oblasti sedaj povsod poudarjajo, da bodo ščitile naše rojake in v resnici jim izkazujejo povsod največje razumevanje.

Po izjavi gostov iz Westfalije Hitler najenergičneje pometja ter so bile odkrite nečuvne korupcijske afere...

Naši rojaki se pod vladno Hitlerja čutijo popolnoma varne ter jim oblasti tudi pred popotovanjem v jugoslovensko domovino niso delale niti najmanjših težav, pač pa so jih opozorile, naj ne nosijo s seboj letakov, brošur in podobnega materiala, ki razširja o Hitlerjevem režimu najrazličnejše izmišljotine in vesti o grozodejstvih, ki jih v resnici ni.

Kaj je vzrok in odkod prihaja taka slava Hitlerjevemu režimu?

Predvsem odseva iz teh izjav vestfalskih Slovencev nejasnost glede na početje in probleme Hitlerjevega režima. Nekaj pa vpliva na take izjave »vodilnih« oseb tudi sovraštvo do svobodnih strokovnih organizacij in socialističnega gibanja

Hitler in Dollfuss pojdeta v Rim.

Avstrijski kancler dr. Dollfuss pojde o binkošti v Rim, da podpiše konkordat med Avstrijo in Vatikanom.

Istočasno bo v Rimu tudi Hitler, ki je javil poleg tega tudi svoj prihod na Dunaj.

Avstrijska socialna demokracija zboruje

Socialna demokracija je priredila v nedeljo na Dunaju in drugod 51 slavnosti svobode, ki so bile vse jako dobro obiskane.

V Meidlingu je govoril poslanec s. Julij Deutsch, ki je rekel med drugim: »Zgodovinska naloga delavskega razreda je, zagotoviti ljudstvu svobodo. Socialni demokrati obljublajo, da ostanejo zvesti idealom, za katere so se toliko let borili.

Parada na Dunaju.

Kancler je pokazal svojo vojsko.

Ob 250 letnici zmage nad Turki je avstrijska vlada napravila veliko parado. Do 40.000 hajmverovcev je spravila na Dunajske ceste. Na prireditvi je govoril kancler Dollfuss, grof Starhemberg, Fey in drugi. Fašisti so napadali hajmverovce in jih je bilo okoli 530 aretiranih.

sploh, ker to vestfalsko gibanje vsaj po svojih voditeljih ni delavsko in zametava delavsko solidarnost ter se pridružuje režimu, ki jemlje delavstvu svobodo in ga oropa njega organizacij in organizacijskega imetja. Hitlerjev režim je delavstvo uvrstil med blago, ki ga kapitalizem kupuje na delovnem trgu, ne da bi imelo kake pravice, razpolagati s ceno za svojo delovno silo.

Vestfalski »Slovenci« pravijo, da so spravili nekaj »svojih« ljudi v delo. Verjetno je to, ker kapitalizem potrebuje te cene in pohlevne delovne sile. Toda v Nemčiji je sedem milijonov delavcev brez posla. In ob znani rasistični (plemenski) politiki režima mora nastati vprašanje izločitve tujih plemen tudi z delovnega trga, iz tovarn in uradov. To je povsem logična posledica plemenskega čiščenja, ki zadene hitreje ali kasneje tudi delavstvo enako kakor je zadela žide, znanost in umetnost. Dosedanja politika nemškega fašizma pomeni najhujšo reakcijo, ubijanje človeškega duha. Od take reakcije svet ne more pričakovati »odrešitve«, najmanj pa delavstvo.

Vestfalski »Slovenci« so navdušeni za Hitlerja prenagljeno. Če so industriji izrabili ugodno priliko, da izkoriščajo v tem trenutno predvsem priseljence, je to le ugodni moment za kapitalistično konjunkturo, čemur se režim z ozirom na svoje visoke mecene ne upira. Toda nezaposleni bodo dalje kričali po kruhu in režim, če bo hotel ohraniti svojo »popularnost«, bo pričel tudi po industrijskih krajih s »čiščenjem«, to je s preganjanjem priseljenih delavskih sil.

Glavno dejstvo v teh izjavah pa je, da ti vestfalski »Slovenci« o socializmu in delavskem boju niti pojma nimajo. Če bi imeli kaj pojma o misli delavstva v današnjem družabnem redu, o razvoju človeštva, bi takih izjav ne mogli podajati.

Njih miselnost je plehka, če se pridružujejo nemškemu šovinističnemu nacionalizmu, ki nima niti trohice naprednega duha in je nastal po iniciativi in materialni podpori nemškega imperialističnega kapitalizma.

Malo pa verujemo, da bi utegnil biti nemški režim hvaležen vestfalskim Slovincem za take izjave.

Atentatorji v Beogradu. V Beogradu so zasačili atentatorje, ki so nameravali položiti pred javnimi poslopij peklenske stroje. Pravijo, da so bili bolgarski Macedonci.

Spomladansko blago kupite dobro in po ceni samo v J. Trpinovem bazarju

Vajencem zaščitite in pravice!

Slijažno obiskano zborovanje mariborskih vajencev.

Za socialno zaščito vajencev je še danes silno slabo poskrbljeno. Mojstri v večini slučajev kaj radi pozabljajo na svoje dolžnosti napram vajencem in se ne drže niti zakonskih predpisov; obrtne nadzorne oblasti pa zopet nimajo dovoljnega števila osebja, da bi mogle izvršiti uspešno trajni nadzor nad vsemi delavnicami in podjetji, v katerih so zaposleni vajenci in se brigati za njihovo zakonsko zaščito. Kako silno potrebno je misliti in delati za rešitev vajeniškega vprašanja, nam najbolj zgovorno dokazujejo številni spori med vajenci in mojstri, ki se obravnavajo bodisi pred obrtnimi oblastmi, bodisi pred sodišči.

Tem v današnjem času za vajence večkrat neznosnim razmeram je treba napraviti konec. Konec predvsem na ta način, da se vajence in mojstre poudči o njihovih pravicah in dolžnostih in potem zahteva, da se eni kot drugi drže tega, kar jim zakon nalaga.

Strokovne organizacije so zlasti zainteresirane na pravilni rešitvi vajeniškega vprašanja.

Vsaj od tega odvisi ne-le bodočnost naraščaja, temveč tudi sedanjost in bodočnost v obrtnih in tovarnah zaposlenega delavstva. Vprašanje mezd in brezposelnosti je v najozižji zvezi baš z vajeniškim vprašanjem itd. Iz teh razlogov se je mariborska Strokovna komisija, kot lokalni činitelj, svobodnih strokovnih organizacij odločila, po zgledu drugih mest, sklicati

javno vajeniško zborovanje.

da zainteresira za to stvar vajence same, njihove starše in varuhe, mojstre, pa tudi oblasti.

Pri sklicanju tega zborovanja je smatrala Strokovna komisija za pravilno, da je pozvala nanj ne samo vajence in njihove starše, ampak tudi zastopnike mojstrov in obrtnih oblasti.

Kako potrebno je bilo tako zborovanje, je dokazal obisk. Z edino agitacijo od ust do ust se je zbrala uboga vajeniška para iz vseh mogočih mariborskih obratov in napolnila zborovalno dvorano do poslednjega kotička tako, da jih mnogo v dvorani ni dobilo niti prostora. Prišli pa so tudi nekateri starši. Namesto obrtnega referenta mestne občine je prišel g. Hameršak, uradnik soc. pol. urada, Delavsko zbornico je zastopal A. Čeh, od združenja obrtnikov pa se je pred zborovanjem zglašil pri predsedstvu g. Novak, ki je vložil svoj protest proti temu, da bi se kdorkoli vmešaval v razmerje med mojstri in vajenci.

Pričetek in potek zborovanja.

Zborovanje je otvoril v imenu Strokovne komisije s. Jelen, ki je na kratko orisal pomen zborovanja. Takoj v početku se je zavaroval proti vsakršnemu podtikanju slabih namenov sklicateljem zborovanja. Sklicatelji in tudi vajenci ter njihovi starši ne zahtevajo ničesar drugega, kakor da naj mojstri spoštujejo z zakonom zagaranirane pravice vajencev; ako bodo to storili, potem se jim enakih zborovanj pač ne bo treba bati in protestirati.

Ni pravic brez dolžnosti.

Nato je podal besedo dr. A. Reismanu. V svojem govoru je vajencem tolmačil določila obrtnega zakona o delovnem času za mladostne delavce pod 16. leti, o maksimalnem delovnem času, o prepovedi nočnega in nedeljskega dela, o nadurnem delu, o prekinjenju učnega razmerja radi bolezni po krivdi vajenca in po krivdi mojstra ter o pravicah vajencev do odškodnine, in s tem v zvezi o osnutku izvršilne naredbe, ki jo je izdelala Delavska zbornica radi definitivne ureditve višine odškodnine, ki jo naj mojster plačuje svojemu vajencu.

Govornik je zlasti poudčital, da razmerje med mojstrom in vajencem počiva na načelu, da mora vajenec mojstru najprej

nuditi vse ono, kar je njegova dolžnost in kar mu nalaga zakon, če se hoče koristiti s pravicami, ki jih v okviru zakona lahko uživa.

Na nekaterih precej kričečih slučajih iz svoje prakse je pokazal na grobe kršitve zakonskih določil s strani mojstrov baš v pogledu na vajence.

S svojimi izjavami je dokazal govornik ne samo izbornu poznanje vajeniške zaščitne zakonodaje, ampak tudi svoje globoko razumevanje za težnje in nagibe mladostnih delavcev, ki jih včasih hote ali nehote zavedejo v konflikte z mojstri in predpostavljanimi. Mladi poslušalci so govornika večkrat prekinjali z burnim plaskanjem tudi ko jim je govoril o njihovih dolžnostih do mojstra in slikal iz mladostne razboritosti izvirajoče slabe navade naraščajnikov.

Kako potreben pa je bil vajeniški shod, je govornik dokazal na podlagi nekega poročila o zborovanju obrtnikov v Ljubljani, na katerem so le-ti očitno priznavali razne kršitve določb vajeniške socialne zaščite in protestirali proti kaznim, katere je nad nekaterimi mojstri radi tega izrekla Inspekcija dela. H koncu je pozval vajence, da naj bodo solidarni že sedaj v mladosti, ker le tedaj bodo postali čez čas tudi res zavredni delavci, ki si bodo lahko zgradili boljšo in lepšo bodočnost.

Tudi vajenci govorijo.

Za njim sta govorila še dva vajenca. Prvi je na mnogih primerih prikazal žalostno stanje vajencev in zlasti še podčrtal njihovo zahtevo za odpravo nedeljskega pouka na obrtnih nadavljevalnih šolah, pa magari, če gre tudi samo za telovadbo. Živahno pritrjevanje njegovih tovarišev je povedalo dovolj zgovorno, da je povedal bistvo.

Takoj nato je še spregovoril vajenec s. B. P., ki se je v splošnem pečal s problemom vajeniške zaščite in pokazal na potrebo organizatoričnega delovanja in povezanosti vajencev. Tudi on je bi deležen aplavza, s katerim mladi poslušalci niso štedili.

Zaključek.

H koncu je s. Jelen še ponovno povdaril, da bo Strokovna komisija še nadalje skrbela in se brigala za pravilno izvajanje vajeniške socialne zaščite, nakar je prečital resolucijo, katere je bila sprejeta na vajeniškem zborovanju v Ljubljani in je po odglasovanju iste zaključil zborovanje s pozivom, da naj se vajenci in starši zopet odzovejo povabilu na zborovanje, kadar bo treba ponovno povzdigniti glas.

Shod je končal v navdušenem razpoloženju mladine, ki se danes že zaveda svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic.

„Priatelj Prirode“

Ustanovitev podružnice v Ljubljani.

V petek, dne 19. maja 1933 se bo vršil ustanovni občni zbor podružnice »Priatelja prirode« v Ljubljani ob 8. uri zvečer v mali predavalnici delavske zbornice (nasproti javne knjižnice), Miklošičeva cesta 22 B.

Dnevni red: 1. Otvoritev ustanovnega občnega zbora. 2. Čitanje pravil in sklepanje o njih. 3. Volitev odbora in nadzorstva. 4. Razno.

Prijatelje prirode, bivše člane vabimo, da pristopijo snujoči se podružnici ter se udeleže nje ustanovnega občnega zbora.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Doma in po svetu.

Obrtniki in vajenci. Vajeniški shod, ki se je vršil v Ljubljani, dela ljubljanskim obrtnikom že kar sive lase. Sklicali so najprej sejo zadrug, na kateri so sklenili, da skličejo protestni shod proti temu, da bi se kdo vmešaval v razmerje med vajenci in mojstri. Seveda je tako razburjenje nepotrebno. Če mojstri vrše svoje mojstrske dolžnosti napram vajencem in vajenci napram mojstrom, je stvar v redu. Zato se mojstrom ni treba prav nič bati, če se tudi vajencem in njih varuhom pojasnijo zakonite obveznosti, ki jih imajo mojstri napram vajencem. Te dolžnosti smejo in morajo poznati tudi vajenci, ker so pač ljudje, ne pa orodje in je nujno potrebno, da se pravočasno pouče o svojih pravicah kot vajenci in o pravicah, ki jih bodo imeli kot pomočniki. Vzgoja vajencev mora biti socialno družabna, da se dviga v njih človeški ponos, samozavest, ne pa cunfbarska reakcionarnost, ki jo je mnogo preveč še pri obrtništvu. — Poskrbimo torej, da ustvarimo iz vajencev tehnično dovršene delavce, a obenem ljudi, ki znajo ceniti delo in sebe kot človeka.

Primer Azane in Dollfusa ter naši katoliški akcionari. Kakor znano, so dobile pri zadnjih občinskih volitvah v najbolj nazadnjaških občinah Španije španske vladne stranke manj mandatov kakor pa so jih dobile opozicijske stranke. Španska opozicija, na čelu ji klerikalni agrarci, pa zahteva na temelju tega izida odstop vlade. Kdo ji ne sekundira bolj kakor ljubljanski »Slovenec«, ki obenem seveda najbolj napada špansko vladno stranko, socialne demokrate, piše kako so bili poraženi (dasi so dobili v najbolj reakcionarnih predelih Španije 1800 mandatov, kjer prej niso imeli nobenega) ter vsak dan na vse moč očene poziva špansko vladno in ministrskega predsednika Azano k odstopu. Res je »Slovenec« vnet zagovornik španskih klerikalcev. Ali avstrijskih klerikalcev pa tudi ne more prehaliti, dasi isti vršijo deloma slično politiko kakor Azana. Saj mali diktator Dollfuss tudi zaradi tega terorizira vso Avstrijo, ker je prepričan, da ga bodo volitve z njegovo stranko vred pomedle. Samo ena bistvena razlika je še: Azana vlada demokratično s parlamentom, v katerem ima večino — dočim je Dollfuss protustavno svoj parlament razglašal, ker si v njem večine ni bil več svest in siguren. In za »Slovenca« je še ena razlika: Dollfuss je klerikalec, neklerikalne stranke so pa opozicija. Zaradi tega je postopanje Dollfusa pravilno. V Španiji pa Azana ni klerikalec, klerikalci so pa v opoziciji, in delo vlade je seveda napačno! — Da, da, saj klerikalizem ne vzdržuje zastoj šol za dvojno moralo.

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

36

»Ljubi bog,« je mislil, »kam sem vendar zablodil? V kakšno gnezdo? Ali sem se morda s parobrodom pripeljal v Batun? Ali kam drugam?«

In tako je prišel naposled na deželno cesto. Korakal je, vsled utrujenosti, vsled preobilice alkohola legel poleg ceste in zaspal kakor ubit.

Ko se je zbudil, razumete, je bila že tema. Večer. Nad njegovo glavo so blestele zvezde. In hladno je bilo. In zakaj je hladno? Ker je ležal ob cesti brez obleke in brez čevljev. V spodnjih hlačah.

Popolnoma oropan je ležal ob cesti in mislil: »Za božjo voljo,« je mislil, »kam sem vendar zašel?«

In resnično, bil je strašno prestrašen, zakaj planil je kvišku in šel domov.

Kakih deset vrst je šel ves zbezan, nato se je vsedel na kamen.

Sedel je na kamnu in buljil pred se. Kraja ni spoznal in misli tudi ni mogel zbrati. In dušain telo sta zmrzovala. In strašen glad ga je mučil.

Še le proti jutru je Ivan Jakovlevič Snopkov zvedel, kakó in kaj. Vprašal je prosto mimoidočega.

In mimoidoči je rekel:

»Zakaj se potikaš okrog v spodnjih hlačah?« In Snopkov je odgovoril:

»Sam ne vem.«

In tako sta prišla v razgovor.

Mimoidoči je rekel:

»V Jalto, razumeš, je približno trideset vrst. Hoho, to si potoval!«

In mimoidoči mu je razložil vse, kar se je tikalo potresa, kaj je, kje se je porušilo in kje se še bo porušilo.

In Snopkov se je zelo žalostil nad tem potresom in hitel v Jalto.

Skozi vso Jalto je šel Snopkov v spodnjih hlačah. Nikdo se ni, naravno, radi potresa, nad tem čudil.

Nato je Snopkov preračunal, kakšna škoda ga je zadela. No, pošteno ga je zadela. V denarju — šestdeset rubljev, suknjič — osem, hlače — poldrug rubelj in par skoro novih sandalov. Ne glede na škodo na pol podrte hišice, je znašalo to malone sto rubljev.

Sedaj se Ivan Jakovlevič Snopkov pripravlja na pot v Harkov. Hoče se alkoholizma ozdraviti. Zakaj, alkoholizem pride predrago.

In kaj je hotel avtor s to umetniško tvorbo dokazati? Kaj je, če se sme tako reči, morala zgodbe? Avtor nastopa v tem delu energično proti pijančevanju. Osti te umetniške satire so naperjene zoper alkohol in pijanost.

Avtor je hotel reči, da ljudje, ki pregloboko pogledajo v kozarec, ne zapazijo samo nečnejših reči, nego niti potresa ne morejo zapaziti. In to je vendar tako priprosto, kaj ne?

13. Ura.

...No, in zdravnik, razumljivo, je zelo prebledel. Iskal je po žepih. Ure ni. Kdovekaj ura sicer ni bila vredna, čeravno je imela verižico in tudi razne obeske, kakor: srebrna jajca, nekako podkovo, ključek...

Zakričal je, naravno, in zaklical:

»Milica! Ura je izginila!«

Ali vsled tega se ura ni našla.

»Mogoče ste jo pozabili doma?«

On pa je rekel:

»Ne,« je rekel, »ko sem stopil v tramvaj, sem pogledal na uro, da vidim, če ne pridem prepozno.«

Začel jo je iskati v hlačah, v vseh žepih — nič.

»No, in? ... Mogoče je tat skočil s tramvaja? Niste je našli? ...«

»Ali ... Seveda se jo je našlo ... Bolnika so še enkrat prerezali. In kirurg, razumete, se je zelo obradoval. »Tukaj le te najdem,« je rekel, »zlata moja.« ...

In resnično — gledamo. Ura je bila najdena. Naslonil jo je na slepo črevo in tam je mirno ležala. ... Kakor da se ni nič zgodilo. In verižica? Ležala je poleg želodca ...

Cehoslovaki ob desetletnici smrti Masarykove soproge. Dne 12. t. m. je minilo deset let odkar je umrla žena predsednika Čehoslovaške republike Šarlota G. Masarykova. Češki listi pravijo, da publicistika tako rada poroča o velikih možeh in njih ljubicah in romanih, malokdaj se pa zmeni za žene, ki so duhovna in moralna opora svojim soprogom in se same udeležujejo v njih velikem konceptu v prid človeštva. Šarlota Garingue je bila potomka Hugena, ki je ob preganjanju v Franciji bežal v Ameriko. Po svojem rodu je bila Američanka. Z mladim Masarykom se je seznanila v Lipskem na vseučilišču. Demokracijo vzgojena je videla v svojem možu filozofa in moža, ki se bori tudi za nje ideale. Med vojno je bil Masaryk primoran bežati v inozemstvo, soprogo so mu Avstrijci zaprli. Povsod so ji nastavliali opasne zanke. Zavedala se je, da vodi mož pravično borbo. Masaryk je zmagal in se vrnil v domovino. Po neprestanem trpljenju in požrtvovanju je Šarlota po vrnitvi soproga, ki je uvelod v Čehoslovaški duha prave demokracije, umrla.

Nemški državni zbor je sklican na dan 17. maja t. l. Hitler namerava porabiti to priliko za svojo propagando z demonstrativno izjavo vlade napram inozemstvu. Državni zbor pa bo zopet odgođen.

V Nemčiji dalje zapirajo. V Berlinu so zaprli teološkega profesorja dr. Fuchsa, češ, da se državosovražno udeležuje. V Bonnu so zaprli bivšega polkovnika D. Müllerja, v Wittenbergu župana Wurma.

Razvoj časnikarstva v Rusiji. Povodom »časnikarskega dne« objavljajo moskovski listi zanimive podatke o razvoju časnikarstva v dobi zadnje petletke. Po teh podatkih je izhajalo leta 1928 v Sovjetski Rusiji 577 časopisov v skupni nakladi 9 milijonov izvodov. Leta 1932 je pa izhajalo 6683 časopisov v 35 milijonov izvodov. Časopisje izhaja v Sovjetski Rusiji v 63 jezikih. Leta 1928 je izhajalo 205 časopisov na neruskih jezikih, leta 1932 pa 1620.

Japonci bombardirajo Peking iz letal. V mestu vlada strahovita panika. Medtem prodirajo japonske čete nevzdržno južno od kitajskega zidu proti Pekingju in s svojim težkim topništvom kar zasipavajo kitajske postojanke, ki se nad vse hrabro drže. Inozemski atašeji trde, da je bitka po svoji strahoviti kanonadi enaka, kakor je bila med svetovno vojno na Marni.

Mandžuriji je poslala sovjetski Rusiji ultimatum, da mora do 12. maja opolnoči vrniti vozovni park, ki ga je odpeljala z vzhodno-kitajske železnice. Na ta ultimatum pa Rusija ni odgovorila. Zato so mandžurske oblasti v Harbinu aretirale več tisoč sovjetskih državljanov, češ, da so pripravljali na železnici generalno stavko. Rusi so ponudili železnico Madžurcem v odkup, Madžurija se je pa namerava brez odkupa polastiti.

Spomladi postanejo tudi živali nemirne. V Münchenu je v tamošnjem zverinjaku nek rujav medved iz Alaske odgriznil nekemu dečku roko, ko ga je hotel pogladiti. Nekaj dni pozneje je pa v istem zverinjaku nek slon pomandral ravnatelja in njegovega pomočnika, ki sta mu hotela pregledati noge. Oba so težko ranjena prepeljali v bolnico.

Ljubljana.

Občni zbor ljubljanske podružnice »Svobode«. Vršil se je v petek dne 12. t. m. Obisk je bil lep, znamenje, da je »Svoboda« društvo, kjer je toplo in sončno. Referati so izčrpno povedali o delovanju v preteklem letu, o težavah in mnogih zaprekah. Zborovalci so se obvezali, da v novem letu z novim odborom napnejo vse sile, da bo vse delavstvo, ki priznava, da ni razred sužnjev, vključeno v »Svobodo«. Vsak član strokovne organizacije naj bi postal tudi član »Svobode«. Tistih 4 Din na mesec več izdatkov ni nobeno vprašanje, a revijo »Svoboda« dobi za to v zameno, če že drugega nič. Samoizobrazba je danes odločilno vprašanje in »Svoboda« je učitelj. Izvolil se je nov odbor in njegove besede pri sprejemu uprave v podružnici so bile: »Vse za »Svobodo«! — Vsak, ki se čuti resnično delavca, to je, ne samo po krušnem delu, nego tudi idejno in duševno, mora biti član »Svobode«. — Verjamem, da se to zgodi! —g—

Westfalski Slovenci — navdušeni častilci Hitlerja!

Na jubilejni kongres N. S. Z. je pripeljal znani g. Bolha iz Westfalske enajst slovenskih rojakov, ki so po poročilu petkovega »Slov. Naroda« peli »največjo in navdušeno hvalo Hitlerju«. (Kakor smo že objavili v članku »Značilna miselnost« v današnji številki našega lista. Op. ur.)

Da so Westfalski Slovenci, narodni socialisti po prepričanju — navdušeni za Hitlerja — uničevalca marksistov in napovedovalca njih iztrebljenja, se ne čudimo, saj je njih smoter isti. Tudi oni so ustanovljeni samo za borbo proti marksizmom in zlasti proti njih internacionalizmu. In če so navdušeni za Hitlerja — slovanske krvi, tudi nič čudnega. Morda je to ponos na »slavnega rojaka«?! Ali mi vemo, da so ti »narodni« postavili namesto marksistične Internacionalne nekakšno slovansko vzajemnost, o kateri pojejo toliko lepega in katero stavijo za vzor in vzgled.

Zamolčana resolucija proti »Mariborer Zeitung«.

Vsled neprestanega izzivanja in napadov našega delavstva in njegovega delovanja v dnevniku »Mariborer Zeitung« smo morali že ponovno ugotoviti, da izdaja ta list podjetje d. d. »Mariborska tiskarna«, koje lastnik je Slovenec g. Hinko Pogajnik, velik narodnjak in odbornik raznih narodnih društev v Rušah, tudi Sokola.

Na nedeljskem shodu narodnih železničarjev in delavcev pa so sklenili razen proti naši »Volksstimme« tudi ostro resolucijo proti »Mariborer Zeitung«. Čeprav je ta list o tem shodu imel točno poročilo, tudi vedel, da so na shodu osebno napadali urednike lista in izdajatelje ter da so na shodu celo nastopali uradniki Mariborske tiskarne (knjigovodja Doležal), vendar »Mariborer Zeitung« ni niti objavila, niti omenila resolucije proti sami sebi.

Kakšna je torej resolucija proti »Mariborer Zeitung«?

Naši radovedni javnosti objavljamo torej mi to resolucijo Narodno strokovne zveze s shoda z dne 7. maja v Mariboru. Resolucija pravi (pod točko 4.):

Ugotavljamo, da sta od Slovencev izdajana nemška lista v Mariboru in sicer »Mariborer Zeitung« in »Volksstimme« samo gospodarski spekulaciji. Oba lista sta zelo škodljiva naši narodnosti, ker dajeta samo potuho peščici ostankov nemških privrancen, med kadrom Nemcev in med

Iz seje mariborskega občinskega sveta.

Na zadnji seji občinskega sveta, ki se je vrčila dne 11. t. m. se je mestni načelnik g. dr. Lipold uvodoma spomnil umrlega škofa dr. Karlina. Na mesto odstopivšega obč. svetnika g. Dolčeka je banska uprava imenovala g. Gjura Valjaka, kot zastopnika gostilničarjev. Za dobo od 15. maja do 1. septembra je bilo odrejeno, da se tudi letos uvede nedeljeno uradovanje v mestnih uradih. Na interpelacijo g. Keizerja v zadevi spora med upravo moške kaznilnice in olepševalnim društvom, glede dograditve promenadne poti na desnem bregu Drave je mestni načelnik obljubil, da bo rešitev, ki jo gradbeno ministrstvo še ni izdalo, urgiral. — Most preko Drave v Melju se iz finančnih razlogov zaenkrat še ne bo mogel graditi. Mestna občina bo zaprosila za naknadno odobritev prekoračenega kredita v znesku Din 537.000 za tlakovanje Aleksandrove in Sodne ulice, na račun kladrinskega fonda. — Za mladinskega predstojnika v I. okraju je bil imenovan g. Vomer. Na stroške mestne občine bo poslanih na Pohorje 85, na morje pa 35 strok. — V upravni odbor »Javne kuhinje« je bil kot zastopnik mestne občine izvoljen g. dr. Strmšek, za namestnika pa s 16 proti 11 glasom, dr. Vauhnik. 5 glasovnic je bilo oddanih praznih, 2 glasovnice pa sta bili neveljavni.

Mestni vodovod se je sklenilo povečati, za kar bo najeto posojilo pri Državni hipotekarni banki. — Kolonija vagonarjev bo iz dosedanjega prostora premeščena v Meteljkovo ulico. — Zahtevo čevljarstvih mojstrov, da se zvišajo občinske uvoznine na izgotovljene čevljarke izdelke od 2000 na 4000 do 5000 Din za vsakih 100 kg, bo občinski svet še proučil.

Občinski svetnik Ošlak je zahteval pojasnilo v sporu med mestno občino in lastniki javnih lokalov, ki traja že 4 mesece in pri čemer zgubi mestna občina vsak mesec na taksah vsled godbene stavke okrog Din 20.000. Mestni načelnik je pojasnil, da pristojno ministrstvo še ni izdalo tozadevne formalne odobritve o občinskih taksah. Na mesto upokojenega ravnatelja g. Köchlerja je bil za magistratnega ravnatelja imenovan dosedanj obrtni referent g. Rodošek. Nato je sledila tajna seja.

Če se pa bratenje in občudovanje, hvaljenje in navduševanje za velikega Adolfa in njegove sklada z zatiranjem lužiških Srbov, s prepovedjo vseh lužiško-srbskih društev s Sokolom vred in z morjenjem Poljakov, naj pa povesta tem »narodnim« njih slovansko srce in jih slovanska in vseslovanska vest. Hitlerjevci vzklajajo: »Umor Poljaka ni zločin, je junaštvo.« narodni pa: »O, Adolf Veliki, mi te občudujemo, hvala ti, smo navdušeni nad teboj!« Kaj je mar to ona proslula slovanska vzajemnost, ali morda slovansko bratstvo?

Mi se bojimo, da bo navdušene slovanske častilce Hitlerja kljub vsemu zadovoljstvu nad preganjanjem, blatenjem in obrekovanjem njih marksističnih sodelavcev in odkrivanjem korupcij, ki jih nikjer ni bilo, še zelo, zelo bolela glava! Samo, da ne bi bilo takrat že prepozno. Hoch die »gleichgeschalteten« Slovenen!

nemško-čutečim meščanstvom in delavstvom pa podira to, kar jim nudi slovensko časopisje, pisano v čistem jugoslovanskem duhu. Nadalje ugotavljamo, da »Mariborer Zeitung« v svoji tendenci ni nemško pisan slovenski list. Zato pozivljamo Mariborsko tiskarno, da to nepotrebno izzivanje slovenstva ustavi v najkrajšem času, sicer bo javnost pozvana na bojkot tudi proti tiskarni sami, dočim se pozivajo sedaj vsi, da list takoj odpovedo. Sramotno je nadalje, da izhaja za delavstvo nemški list »Volksstimme«, ker je vendar jasno, da morajo znati delavci pri nas slovenski jezik, ki je državni jezik. Visoka stopnja slovenske žurnalistike popolnoma nadomestuje nemške liste. Ugotavljamo, da se ogromne vsote narodnega premoženja pošiljajo čez mejo za nemške časopise, ilustracije in revije. Vse to kvarno vpliva na našo trgovinsko bilanco in moti naše narodnostne razmere. Poleg dobrih slovenskih časopisov in revij je ves ta import nepotreben. Zato pozivamo vse lastnike javnih lokalov, da opuste vse nemške časopise, ilustracije in revije.

Na tem shodu z resolucijo proti bratu Sokolu Hinku Pogajniku pa je nastopil kot govornik glasom poročila v »Jutru« imenom Sokolske župe tudi brat dr. Ingolič. Govoril pa je tudi uradnik izdajatelja »Mariborer Zeitung« Lojze Doležal. Hujše zmešnjave, kot jo dela mariborski nacionalizem, si pač nihče ne more predstavljati.

Maribor.

ZVEZA PRIVATNIH NAMEŠČENCEV JUGOSLAVIJE, PODRUŽNICA MARIBOR,

sklicuje za petek, dne 14. t. m. ob 20. uri

SESTANEK,

kateri se bo vršil v dvorani Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ul. 9-II. s sledečim dnevnim redom:

ZAPOSLOITEV TUJIH NAMEŠČENCEV IN STALIŠČE ZPNJ.

Z ozirom na važnost dnevnega reda se vabijo vsi člani in ostali nameščenci, da se tega sestanka udeležijo.

Odbor.

Kartel zveze živilskih delavcev sklicuje za nedeljo, dne 22. maja, ob 9. uri dopoldan v društveni dvorani veliko, člansko zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o sklepih seje kartela. 2. Organizacijska vprašanja živilcev. 3. Namnaspotne organizacije. 4. Raznoterosti. — Sodrug! Z ozirom na važnost dnevnega reda pridite vsi do zadnjega na zborovanje. — Po nalogu centrale podružnični odbor.

Tudi v tovarni E. Zelenka in Schonskyja nadure. Iz tekstilne tovarne E. Zelenka in Co., ki je last g. Friderika Schonskyja, nam poročajo, da morajo tudi tam delati po 11 ur dnevno. Delavci se pritožujejo, da kljub minimalni mezdi, Din 2,50, ne dobivajo za nadure plačanega 50% poviška. Ali je Inspekciji dela vse to znano in kaj je zoper to ukrenila? V zakonu o zaščiti delavstva je izrecno določeno, da sme trajati v tekstilni tovarni delovni čas samo 8 ur dnevno. Podaljšanje delovnega časa lahko dovoli le Inspekcija dela na podlagi predhodnega glasovanja zaposlenega delavstva. To glasovanje pa mora biti tajno. Ali se je vse to izvršilo v tovarni g. Schonskyja? Mislimo, da bi se morali v tej strašni brezposelnosti, zlasti inozemci, kot je g. Schonsky, točno ravnati po predpisih naših zakonov. Mislimo, da bi

se posebno v današnjih dneh inozemci nikjer ne upali na ta način gaziti domačih zakonov, kot se vrši to pri nas. Inspekcija dela po našem mnenju gotovo 11 urnega dela nikjer ne more dovoliti. Minister za socialno politiko je še nedavno povdaril, da se mora strogo paziti na izvajanje predpisov delovnega časa. Če veljajo ti predpisi za naše državljane, jih morajo tembolj upoštevati inozemski kapitalisti tekstilne branže, ko so tako sijajno zaščiteni z uvozno carino, da lahko celo v tem času povečujejo svoja podjetja. Zakaj pa imamo v Mariboru nadzorne obrtne oblasti?

Kje je društvo za varstvo živali? V zadnjem času vodijo številni cigani po mestu medvede, ki morajo neprenehoma stoje na zadnjih nogah plesati. Da pri tem živali trpijo, ni treba še posebej povdarjati. Primerno bi bilo, da bi oblasti to prepovedale.

Medene kljuke krađejo. V uradnih prostorih OUZD je neznani storilec ukradel te dni več medenih kljuk ob vrat. Pred nakupom teh predmetov se svari.

Singerjev tečaj za šivanje in vezenje. Tukajšnja podružnica šivalnih strojev »Singer d. d.« priredi od 19. maja do 2. junija v prostoru palače Pokojninskega zavoda, Kralja Petra trg, tečaj za šivanje in vezenje. Po uk bo brezplačen. Prijave sprejema trgovina Glavni trg 23. »Bergov dom«.

S. K. »Svoboda«. V nedeljo, dne 21. t. m. ob 16. uri se vrši na novem igrišču »Svobode« prijateljska nogometna tekma S. K. »Železničar« : D. S. K. »Svoboda«, predtekma je prvenstvena rezerv »Železničar« : »Svoboda«. Začetek ob pol 15. — Vstopnina nizka!

Kupujte vstopnice v predprodaji za sporno slavo Svobode v Mariboru.

Vse, kar rabite za pisanje, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Brezno ob Dravi.

Plača delavcev v bolnem stanju v »Granitolomu«. Naši delavci so šele sedaj zvedeli, da mora delodajalec, delavcem plačati v času bolezni celo mezdo za 1 teden. Naš podjetnik v »Granitolomu«, g. Zapečnik, oz. tvrdka »Res in drug« pa nam tega nikoli ni plačevala. Šele organizacija je tudi v tem pogledu delavstvo podučila in sedaj je že več delavcev to svojo upravičeno mezdo zahtevalo pri podjetju potom naše zastopnika in so jo že tudi dobili. Delavci, ne pustite si urtgavati vsaj teh drobtin, katere vam garantira sam zakon. Če moramo mi delavci spoštovati zakone, jih mora izpolnjevati tudi bogati podjetnik. Predvsem pa se držimo do zadnjega moža organizacije, ki je edina naša zaščitnica in pribežališče. To nas je tukaj že zadosti podučilo. — Delavci »Granitoloma«.

Zalog.

Podružnica »Svobode« priredi izlet skupno s podružnicami Dobrunje, Laze in Zadobrovo. Izlet se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. na Jauče. Zbirališča: Zalog, Zadobrova na Slašelskem mostu ob 7. uri zjutraj. Dobrunje zbirališče pred Jerihatom v Zadvoru ob pol 8. uri. Laze zbirališče v Jevnici ob pol 9. uri. Tako, da se skupno snidemo ob 11. uri na omenjeni točki. Vabijo se tudi somišljeniki in prijatelji narave. Družnost!

Jesenice.

Novi grobovi. V nedeljo, popoldne je umrl v svoji hišici Pod Možaldjo star 65 let s. Vinko Volčič, upokojeni sodar pri Kranjski industrijski družbi. S. Volčič je bil zaveden član naših strokovnih in gospodarskih organizacij in je do zadnjega sodeloval v boju za delavske pravice. Lani si je šele postavil hišico v naselbini Pod Možaldjo in stopil v pokoj, da bi vsaj nekaj časa užival po 31-letnem delu v lastnem domu počitek. Toda bolezen, ki ga je že daljšo dobo ugnabljala, je storila konec vsem Volčičevim načrtom. Pogreba se je v torek udeležilo mnogo delavstva s kovinarsko godbo S. M. R. J. na čelu in med venci je bilo opaziti tudi vence svobodnih delavskih strokovnih in združnih organizacij. Spominu s. Volčiča slava, njegovim preostalim pa naše sožalje. — Komaj se je za en dan umaknil črni prapor, ki je visel v spomin s. Volčiča raz Delavskega doma, že je vzplapolal spet v spomin dobremu zadrugarju Jožetu Stariču, ki je našel tako nesrečno in strašno smrt v vrelcem apnu v lužnici K. I. D. O tem slučaju bomo poročali še posebej. Starič je bil star 59 let in je 34 let služil pri K. I. D., dolga leta kot strojni mazač. Nesreča se je

prijetila okrog 2. ure v noči na četrtek, dne 11. t. m. Prizadetim sorodnikom pok. Stariča, zlasti zetu in hčerki, ss. Francovima, maše iskreno sožalje.

Izjava uredništva. V naši sobotni številki je izšla pod Jesenicami notica z nazivom »Krivica«, podpisani s šifro — On. Izjavljamo, da avtor tega poročila ni identičen z našim sodnikom, ki se podpisuje s šifro — on—. Toliko, da ne bi bilo kakšnih nesporazumov. — Uredništvo.

Lesce.

Podružnica »Svobode« v Lescu je priredila v nedeljo, dne 7. maja t. l., v svojih društvenih prostorih v Lescu skioptično predavanje »Novi Dunaj«. Predaval je s. Cvetko Kristan. Obisk je bil prav lep za razmeroma pozno nedeljsko uro. Leščanski Svobodasi so začeli letos spet lepo delovati in želeli bi bilo, da s tem lepim delom nadaljujejo vztrajno in vzdržijo. Zlasti naj napravijo za jesen temeljit načrt za kulturno udejstvovanje, saj potrebuje tudi kovinarski delavec v Lescu kulture in izobrazbe, ki mu je bila z življenjsko vrednostjo prav v neznatni meri dana. Letos so priredili že štiri predavanja in vsa so bila primerno obiskana. Le tako naprej!

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko, r. z. z o. z. na Jesenicah

vabi na temelju §§ 26 in 33 svojih zadrugnih pravil na

redna članska zborovanja in na redni občni zbor.

Redna članska zborovanja se bodo vršila po § 23 kakor sledi za oddajališča:

Sava: v nedeljo, dne 11. junija 1933 ob 10. uri dopoldne v Delavskem domu na Savi.

Jesenice: v ponedeljek, dne 29. maja 1933 ob 7. uri zvečer v Delavskem domu na Savi.

Koroška bela: v nedeljo, dne 11. junija 1933 ob 3. uri pop. v zadrugni podružnični gostilni »pri Konjičus«.

Slov. Javornik-Borovle: v torek, dne 30. maja 1933 ob 7. uri zvečer v zadrugni podružnični gostilni »pri Konjičus«.

Mojstrana: v nedeljo, dne 28. maja 1933 ob 3. uri pop. (prostor določi krajevni odbor).

Dobrava: v sredo, dne 31. maja 1933 ob 3. uri zvečer (prostor določi krajevni odbor).

Sp. Gorje: v nedeljo, dne 28. maja ob 3. uri pop. v Zadrugnem domu v Sp. Gorjah. Dnevni red teh zborovanj je sledeč:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika krajevnega odbora.

2. Poročilo zastopnika osrednjega vodstva.

3. Volitev krajevnega odbora in delegatov za občni zbor.

4. Raznosterosti, predlogi in slučajnosti.

Redni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 18. junija 1933 ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Delavskega doma na Savi s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.

2. Poročilo načelnstva o delu v l. 1932 in predložitev računskega zaključka za l. 1932.

3. Poročilo nadzorstva in odobritev računskega zaključka.

4. Potrditev odsekov.

5. Ev. sprememba pravil.

6. Sklepanje o predlogih in razno.

Opomba: Če bi občni zbor ne bil sklepčen, se vrši 14 dni pozneje ob istem času in na istem kraju drugi občni zbor z istim dnevnim redom, ki bo sklepčen brez ozira na število navzočih pooblaščenec.

Po § 23 tvorijo vsi člani, ki stanujejo v enem oddajališču, člansko zborovanje zadrugnikov dotičnega oddajališča. Vsako člansko zborovanje je sklepčno, če je navzoča vsaj polovica zadrugnikov, ki v tem oddajališču redno kupujejo, ali pa so drugače redni ali polnopravni člani zadruge. Če ob določenem uri ni navzoče za sklepčnost potrebno število zadrugnikov, se vrši pol ure pozneje novo člansko zborovanje, ki je sklepčno brez ozira na število navzočih. S tem je to drugo zborovanje istočasno že objavljeno.

Po § 24 izvršujejo člani svoje pravice na občnem zboru preko svojih pooblaščenec (delegatov), ki jih izvolijo članska zborovanja vsakega oddajališča za občni zbor na vsakih načetih kupujočih ali polnopravnih članov po enega.

Jesenice-Sava, dne 10. maja 1933.

Nadzorstvo. Načelnstvo.

Repoštev:

In Ljubljana je videla ...

(Filmska registracija dogodka 14. maja 1933.)

V kaosu idealov, naziranj, stališč in materialnega pomanjkanja, se človek ponižuje pod dostojanstvo živali. (Iz klimopisov Abrahamovega mesta Ur.)

Stali smo na ulici. Čakali. Tu gruča, tam peščica... Tu in tam se je s kakšno hišo, ki ji je ukazal gospodar mesta, melanholično, dolgočasno majala zastava.

»Veliki dan je danes. Tako vsaj je stalo štirinajst dni, dan na dan v časopisu...« »Četrtninska vožnja... Pridite vsi, ki ljubite domovino, vsi ki zahtevate kruha, vsi ki ste ponižani, da bomo skupno s tistimi, ki so vzrok poniževanja, ki lahko dajo kruha, če le hočejo, manifestirali za pravičnost in za medsebojno prijateljstvo.«

In zgodilo se je... Vlaki so pripeljali. Ljudje s četrtninsko vožnjo iz vseh krajev so izstopali.

»Hm«, je rekel poleg mene stoječi svojemu dekletu. »Še turistovski vlak na Gorenjsko je večji in bolj poln.«

Prišli so iz okolice ljubljanske, iz samega mesta Ljubljane so stopili iz hiš. Kajti, sprevod, procesija, povorka, ali kako se že vse tisto korakanje v skupinah z godbo, za zastavami, z vzkliki, z reditelji itd., imenuje, bo kmalu krenil.

»Kje so danes ljudje, občinstvo...«, je zagodrnjal mimohiteči reditelj. Kajti, ni imel kaj urejevati. Ker stali smo po tri, po pet, kvečjemu po osem in še to drugi od drugega, kakor leže v rojni vrsti na bojišču vojakov. In to, čudno prečudno, ne po vseh ulicah, nego na gotovih točkah.

V veliki dvorani pa je bilo zborovanje. Polna je bila dvorana vsakovrstnih obrazov. Dobro ohranjenih, gladkih obratov, zgubanih od skrbi in dela, mladih, že tuintam z brazgo..., a lahko bi se jih sprejela za eno tretjino več, če bi prišli odkod. Govorniki so govorili. Navdušena, krepko, mnogo imperativov je bilo v tistih govorih.

»Eno državo hočemo... Mir hočemo... Dela hočemo. Delavec in kmet morata živeti, zaslužek se jima mora dati. Razredni boj mora prenehati, zakaj vsi smo enakovredni državljani, tisti, ki imajo denar in ne delajo in tisti, ki ga nimajo, a delajo. Nacionalist nad vse. Marksizem mora izginiti.«

»Proč z njim!« je zakričal tu in tam kakšen glas.

»Delavske zbornice in bolniške blagajne moramo imeti mi, a vse marksiste ven iz njih.« se je razjaril gospod predsednik 25-letnice.

»Proč z njimi!« je zopet tu in tam vrislonil nek glas.

»Marksizem je nemško seme,« je povdaril govornik, »nekoč bivši tajnik samostojnih kmetov, sedaj odličen mož.«

A cela dvorana je poslušala in molčala...

»Kruha in dela delavcem, pravice delavcem,« se je izpozabil govornik in cela dvorana je bučala:

»Tako je! Dela in kruha delavcem. Pravice in socialno zaščito delovnemu ljudstvu.«

Pa je rekel poleg mene stoječi svojemu dekletu:

»Božme, vre. Sejejo, česar ne bodo hoteli žeti.«

Ona pa je rekla:

Pregovor pravi: »Kogar hočejo bogovi udariti, ga prej oslepe.«

In tako dalje, dokler niso govorniki končali in dokler niso bolj navdušeni odplo-skali...

Ljubljana je videla...

Zunaj na cesti se je vršil sprevod, procesija, povorka, ali kakor je že ime tistemu, če gredo ljudje po ulici skupaj.

Različne table so bile, na njih napisi, kdo bo šel za njimi in odkod so. In tistih ni bilo toliko, kolikor bi moralo biti s četrtninsko vožnjo pripeljanih. Pogrišče bi rekel.

Osem zastav je sililo na drogovih kvišku iznad okrog 1200 glav broječe množice. Ena med njimi je bila rdeča.

Poglej, toda... Saj so delavci, glej! Rdeča zastava je tam.«

Ada je gledala.

»Saj res... Da le smejo...«

»Eh, zakaj bi jim ne pustili. Jeseničani so, napis tako govori.«

»Rudja, je naenkrat rekla Ada. »Saj imajo tudi še kakšni drugi ljudje rdeče kape in rdeče obšive.«

Rudja jo je pogledal in se umaknil.

Godba je zaigrala:

»Po jezeru, bliz Triglava...«

In Ljubljana je videla...

Povorka, sprevod, procesija itd., se je zgamilala. Korakali so. Zmeren korak, ne prehitro, tudi ne prepočasi. Kratko: zmeren pohod.

»Delu čast in zaščito, je stalo na dveh drogih s platnom povezanih.«

»Gospodarijem pa dobiček ali nadvrednost,« je rekel nekdo izmed gledalcev.

»Glej, tam nese zastavo znanec... O, glej gal! Pred nekaj leti je kričal: »Delu čast in oblast!« in me je nahrulil za izdajalca in patriota. Sedaj pa. Resnično, kakšno oblast. Zaščito delu in slavo, to je pravilno, da ne bo vsak delal, kakor bi hotel.«

Druga godba je igrala »Lepa naša domovina.« In na platnu je stalo:

»Zahtevamo močno, nedeljivo državo.«

»S tem geslom sem tudi jaz,« je rekla ena izmed dam, stoječih na tromostovju.

Vmešal se je gospod, ki je rekel:

»Same besede ne pomenijo nič. Dejanj treba! Pa gesla ni treba več.«

»Schau dort,« je rekla na moji desnici neka dama tovarišica. »Unsere Marburger...«

»Teh je pa več, kakor ljubljancanov,« je rekla druga.

»O, mariborčani so dečki... Schau, der Herr Tumpej ist auch dort...«

»Eh,« je rekla tovarišica. »Saj so naši ljubljancani tudi kerli. Pa tisti iz Westfalskega. Bolha, glej, kako maha in pozdravlja.«

»Skandal,« je rekla mariborčanka. »Pa se nikdo ne odzove. Unerhört...«

»Ti, poslušaj,« je govoril tam dalje nekdo prijatelju:

»Pred leti je bilo več ljudi v Ljubljani. Veš, bil je, tisti nekakšen vsedelavski zlet. Pa brez četrtninske vožnje. Ali kakšen pomp in kakšne množice...«

»Saj je že lani na železniškem kongresu bilo ne vem koliko ljudstva,« je dodal drugi. Teh pa je... kaj misliš?

»No... bodimo pravični. 1200 ljudi. Kaj?«

»Res, nekako tako bo...«

»Enakopravnost vseh narodov in svetovni mir,« je klical mimo hiteč napis.

Za njim pa so šli — rudarji.

Gledal sem obraze mimogredočih. Oči so se ozirale po nas, videl sem, da so hotele nekaj reči, ali tisti ob strani stoječi smo jih gledali kakor gleda človek v gledališču na oder. Izmačeni obrazi, zdelane roke... Res, delavci. Samo proletarci ne, v resničnem smislu besede. Res, tisti, ki težko delajo dan na dan in pozno v noč, ki gladujejo in so brezposelni, ali ne vedo, kdo so in kaj jim je naloga. Ki gredo, ne da bi vedeli po kaj in zakaj, tako v en dan z upanjem, da bo morda le kaj boljše...

Nobenih pozdravov in vzklikov. Kakor da je pogreb.

Nova gruča.

Nov napis.

»Nočemo podpor, hočemo dela.«

»To so revolucionarji,« je rekla Ada.

»Glej, Rudja, da le smejo?«

Rudja pa jo je potolažil:

»Nič hudega. Napisano je in dostojno sprevoda, v katerem se nosi.«

»Ali ga vidiš,« je rekel zadaj za menoj stoječi svojemu prijatelju. »Tisti, glej, reditelj je, trak ima okrog rokava. Ali ga poznaš?«

Za hip je bilo tiho. Nato je drugi rekel:

»Aha... Kaj ni to on, tisti strojnik, ki je prišel tiste dni z Madžarske, ko so Bela Kuna potolkli in nam oznanjali?«

In še več je bilo enakih in podobnih v pohodu nove zarje, ki je korakala po ulicah par minut mimo mene.

»Kje vas je več, sila, se mi je razgibalo v mislih. Ves aparat je na nogah, da bi vas bilo nepregledno, a vas je samo za par minut od prvega koraka do poslednjega.«

In Ljubljana je videla...

Tam, pri neki hiši je bil pozdrav. Delavstvo in vse navzoče je pozdravil upravni svetnik Kranjske industrijske družbe in vsi navzoči so mu ploskali. In trobojnice in tista rdeča zastava z Jesenic, se mu je poklonila v odzdrav...

Sonce pa je pokukavalo izza oblakov, kakor bi spraševalo:

»No, ali bo kaj kmalu konec? Kajti, zasijati hočem resnično...«

Če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Svet po dvajsetih letih.

Dejanje in nehanje predvojne dobe se vedno bolj in bolj oddaljuje od nas in vedno težje se nam je spominjati na one minule »zlate« čase. Danes zagovarjajo in se bore v gospodarstvu za teorije, ki so bile premagane že pred 100 in več leti s propadom merkantilizma in sličnih zgodnjekapitalističnih gospodarskih metod. K osveženju spomina in da omogočimo majhno primerjo, prinašamo spodnji pregled, ki so ga priobčila gospodarska poročila švicarskega bančnega društva (Wirtschaftsberichter des Schweizerischen Bankvereines):

Pred vojno:

Zlata valuta.
Svoboden promet z devizami.
Zmerne carine, predvsem fiskalnega značaja in izvora.

Prost uvoz.

Zakon o ponudbi in povpraševanju ureja cene iz proizvodnje.

Nizka obrestna mera in ozka zveza med denarnimi stopnjami na določeno dobo.

Državne finance v splošno zdrave.

Sorazmerno zmerne javne in zasebne zadolžitve. Posojila se sklepajo praviloma samo v produktivne svrhe.

Zmerna fiskalna (davčna) obremenitev. Praviloma dobra razdelitev davkov v posredne in neposredne in primerno sorazmerje med obema vrstama davkov.

Enostaven življenjski način oz. gospodinjstvo, ki pa je vsaki družini vendar omogočalo vsaj dostojno življenje.

Pogodbena zvestoba.

Dandanes:

Valuta zlatih deviz ali pa valutni razkroj.

Vse mogoče omejitve plačilnega prometa s tujino.

Prekomerne obrambne carine.

Kontingentacija uvoza.

Zavarovane in vezane cene omogočajo in pospešujejo nezdružne razmere v produkciji (proizvodnji).

Popolnoma različen razvoj obrestne mere pri pokazu ali terminu; pri posojilih vladajo pogoji, ki bi bili preje veljali kot odušaki.

Prekomerna javna ali zasebna prezdolžitve in posojila so uporabljana zelo često za povsem nesporno neproduktivne namene in svrhe.

Pogosti prelomi pogodb.

Po teh preteklih dvajsetih letih so se gospodarske in politične razmere bistveno izpremenile. Ta vtis nam mudi nesporno gornja primerjava. Na žalost v tej primerjavi ni mogoče ugotoviti nikakšnega obrata na boljše, nego v marsičem, če ne sploh povod, samo na slabše. Kapitalizem je zalela kriza, iz katere se skuša izvleči in izmazati z obupnimi sredstvi, ki jih vočnoma vidimo zgoraj. Ali pri vsem tem pa plačujejo nižji, nepremožni delovni sloji v vseh državah ceho in poslabšanje njih življenjskega položaja menda tudi nima meji.

(Cv. K.)

Vsi letni naročniki **zastoni** „Radiowelt“ dobe 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno **radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio-welt“. Naroča se Administration der „Radio-welt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg števil. 6.

Vloge obrestujemo po 5 1/2 %

proti trimesečni odpovedi.